

October 16, 1978

**Statements of Agostinho Neto, Samora Machel and
Mengistu Haile Mariam on the Political Situation in
Zimbabwe**

Citation:

"Statements of Agostinho Neto, Samora Machel and Mengistu Haile Mariam on the Political Situation in Zimbabwe", October 16, 1978, Wilson Center Digital Archive, Central State Archive, Sofia, Fond 378-B, Record 1, File 505. Obtained by the Bulgarian Cold War Research Group. <https://digitalarchive.wilsoncenter.org/document/113583>

Summary:

Statements made during Todor Zhivkov's visit to sub-Saharan Africa, 16-19 October 1978

Credits:

This document was made possible with support from Blavatnik Family Foundation

Original Language:

Bulgarian

Contents:

Original Scan

АГОСТИНО НЕТО, САМОРА МАШЕЛ И МЕНГИСТУ ХАЙЛЕ МАРИАМ
ЗА БОРБАТА НА НАРОДА ЗИМБАБВЕ И ЗА ПОЛОЖЕНИЕТО
В ПАТРИОТИЧНИЯ ФРОНТ

/Съображения, изложени при посещението на
др.Т.ЖИВКОВ в Тропическа Африка - 16-19.X.1978 година./

І. АГОСТИНО НЕТО ЗА БОРБАТА НА НАРОДА ЗИМБАБВЕ
И ЗА ПОЛОЖЕНИЕТО В ПАТРИОТИЧНИЯ ФРОНТ.

1. На срещата на двете делегации А.Нето заяви:

Тук, в този район, съществува и проблемът за Намибия, проблемът за Зимбабве, проблемът за Южна Африка. Както е известно на другаря Живков, тук, в Луанда, се събраха представители на пет страни, които да послужат като посредници между Южна Африка и народа на Намибия. Ние преговаряхме и се уточнихме по някои точки, които трябваше веднага да бъдат осъществени - присъствие на военните сили на ООН, присъствие на администрация на ООН в Намибия и т.н. Но засега Южна Африка не приема нищо от това; с което се заангажира. Ние считаме, че проблемът за Намибия няма да бъде толкова прост. Единственият начин да се разреши този проблем ще бъде засилването на въоръжената борба вътре в Намибия. А това означава същевременно увеличаване военната помощ за СУАПО. Това естествено ще предизвика нови атаки от страна на Южна Африка срещу Ангола, както вече имаше атака срещу Касинга и ние не бихме могли да отстраним това положение. Ние познаваме характера на империалистите, техните връзки с южноафриканските расисти и сигурно ще има нова агресия срещу Ангола, когато нашата

- 2 -

помощ за СУАПО стане по-очевидна, за да може СУАПО да осъществява по-големи военни действия вътре в Намибия. За щастие в Намибия проблемът е ясен. От едната страна стои врагът - това са южноафриканските расисти, а ние сме от другата страна. А това означава - свободата срещу потисничеството, прогресът срещу реакцията.

В Зимбабве не е така. Ние самите тук, в Ангола, сме объркани, тъй като борбата на Зимбабве за нас не е ясна. Нашите братя, които се борят там - срещу кого се борят? Ние сме объркани. Защото всички те твърдят, че Смит може да участва в едно правителство на независим Зимбабве, а водят борба срещу него. Между Смит и Нкомо се води въоръжена борба. За да се постигне каква цел? За нас това не е ясно. И ето, затова ние поставяме въпроса съвсем искрено пред цялата българска делегация - затруднени сме да разберем, да си изясним позицията как да действуваме. Наскоро президентът Каунда отвори своята граница, воден от икономически съображения - изискванията на вноса и на износа. Сега той се опитва да прокара своите стоки през Южна Африка и Родезия. След вземането на това решение ние не сме имали никакъв контакт с правителството на Замбия. Това ни кара да мислим как така една страна, която сама се поставя в икономическа зависимост от някого, в същото време води въоръжена борба срещу нея. Това е трудна, неясна позиция. Честно казано, ние се затрудняваме да я разберем. Днес получихме съобщение, че родезийците са бомбардирали една база, близо до Лусака. Сега как ще реагират замбийците? Как ще се опитат да прокарат своите стоки през територията на една страна, която атакува? Засега не сме правили никакъв публичен коментар по въпроса, но това

- 3 -

положение ни тревожи. И ние полагаме всички усилия, които сме в състояние да положим, да открием ж.п. линията в Бенгела. На четвърти идния месец тази линия ще бъде открита, отново след това ще се срещнем с президента Каунда да изясним някои неща. Положението в района Южна Африка не е добро. Още стои въпросът за Мозамбик, където ще отидете. Южноафриканците използват пристанището на Мапуту. Именно през Мапуту ще мине голяма част от стоката, която отива за Южна Африка, Замбия, Заир или пък от тези страни навън. Това намалява, бих казал, тази борбеност на нашите другари, братя и приятели от тази страна. Ние не бихме искали публично да ги критикуваме, да ги обиждаме, защото имаме пред вид трудното положение, в което се намират страните от икономическа гледна точка. Трябва да потърсим и намерим други форми на сътрудничество, с които да се избегне това положение сега. И сега именно проучваме тези проблеми. Сега въпросите в Южна Африка все още не са поставени по остър начин. Има такива проблеми, които смятаме, че трябва да атакуваме по-късно, не сега. Но ние трябва да изясним каква позиция да вземем по положението, което се очертава в района. Южноафриканските расисти са най-агресивните, най-арогантните хора в района. Това са хора, с които не може да се преговаря. И ние сме изпитали всичко това на своя гръб, когато преговаряхме за замяната на 8-те южноафрикански пленници, които бяха затворени тук, срещу трима кубински другари. Така че, пак повтарям, наистина те са много арогантни и не може с тях да се разговаря. Те тогава се държаха така, като че ли въобще не бяха заинтересовани да освободят своите хора, като ги заменят срещу тримата кубинци. Мисля, че в Южна Африка именно ще се извърши

- 4 -

най-силното класово сблъскване в цяла Африка и империализмът се готви за това, иска да предотврати въоръжената борба за национално освобождение, иска да предотврати получаването на пълно освобождение и да установи неоколониален режим в Намибия и Зимбабве, за да запази своите интереси, за да може да намали влиянието на прогресивна Африка върху расистка Африка. Считаме, че тук в рамките на една-две години ще имаме много сериозни проблеми с Южна Африка. Това са проблеми, свързани с войни, проблеми, свързани с много сериозна борба. Те няма да са трудни от политическа, от идейна гледна точка, но ще са трудни от материална гледна точка. Европейските капиталистически страни оказват пълна подкрепа на Южна Африка.

2. В личния разговор с др.Т.Живков
Агостино Нето заяви:

Положението в Зимбабве е много сложно. То се усложнява още повече от факта, че в Патриотичния фронт няма единство. МПЛА още от началото е установила и поддържа връзки с Нкомо. Неговата организация има официално представителство в Луанда. Нкомо е разчитал винаги на поддръжката на КПСС и други братски партии. Последните факти обаче хвърлят сянка около фигурата на Нкомо. Другарят Нето подчерта, че сегашната обстановка в Зимбабве, в Патриотичния фронт, не е ясна. Според него, Мугабе е доста свързан с китайците, притежава значителна военна сила. За първи път сега е посетил Ангола, бил е приет от др.Нето. Посещавал е Мозамбик и Куба, срещал се е с Ф.Кастро, за което е излязло съобщение в печата.

- 5 -

Другарят Нето не даде категорична оценка за Нкомо, но все пак изказа съмнения за поведението му в последно време. Той посъветва др.Тодор Живков да се срещне с него, като засега не се публикува съобщение в печата. Според него, др.С.Машел е по-добре запознат с нещата и ще може да информира по-пълно др.Т.Живков по въпроса за Зимбабве.

II. САМОРА МАШЕЛ ЗА БОРБАТА НА НАРОДА ЗИМБАБВЕ И ЗА ПОЛОЖЕНИЕТО В ПАТРИОТИЧНИЯ ФРОНТ

1. На срещата на двете делегации Самора Машел заяви:

Положението в Африканския юг. Много е сложно. За Намибия сигурно др.Нето Ви е говорил. Зимбабве е в зоната, в която империализмът още господства. Тя е една от страните, в които все още империализмът запазва инициативата. Ние сме в отбрана. Когато казвам ние, имам пред вид социалистическите страни. Но по този въпрос ще разговаряме допълнително. Американците, англичаните, французите и т.н. подкрепят Южноафриканската република, като се противопоставят на проникването на комунизма. Знаем, че има преговори по въпроса за Индийския океан между САЩ и Съветския съюз. Знаем за преговори за намаляване на напрежението там. Истината е, че в този момент империализмът е в офанзива както в Индийския океан, така и в Африканския юг. В Зимбабве има две движения, две сили - ЗАПУ и ЗАНУ, и двете имат оръжие и се борят, но не знаем кое от двете взема по-активно участие в борбата. Има Патриотичен фронт, който практически не функционира, това е само символично. Между нас можем да си го кажем.

- 6 -

Двете движения не са единни и тук въпросът не е идеологически. Ако кажем, че проблемът е от идеологически характер, бихме сбъркали. Защото някои от тези движения открито са подпомагани от империализма, те се ползват с преференцията на империализма. Империализмът иска да направи от Зимбабве своя база, изхождайки от целта от там да дестабилизира прогресивните движения в Африка. На империализма са нужни черните, чрез които да може да действа, а за намиране на тези негри трябва да отиде в движенията за национална независимост... Първата цел е да се постигне прекратяване на огъня. За да може след това да насочи африканци срещу африканци и така да може да действа като поканен да помага на африканците. И това положение ни създава много сериозни грижи. Знаете, САЩ прекъсват санкциите срещу Родезия, друг момент - отиването на Смит в Америка, за да пропагандира своята позиция и да набира наемници. Те желаят и се опитват да представят Смит като реалист и разумен човек. На 6-и Замбия откри своите граници с Южна Африка и Родезия. От Южна Африка за Родезия и Замбия минава свободно ж.п. линия. Имаше много срещи между Замбия и незаконния режим на Смит. Базата на ЗАПУ е в Замбия. Не зная дали те ще се борят, като се имат предвид развитието на отношенията и контактите между двете правителства. Сериозно е положението, Не е само да бъдем загрижени, а положението е много сериозно и тревожно. Контакти с Англия, със САЩ, с агентите на ЦРУ, какво означава всичко това? Замбия става място за различни срещи между движенията; вдигането на санкциите, откриването на границите, посещението на Смит? Всичко това случайно ли е? Целите са ясни, Това ни тревожи, другарю Живков, много

- 7 -

ни тревожи. Вие сте политически ръководител, стратег, в коя война е имало подобно поведение, тук в Африка в нашата история не сме виждали подобно нещо в борбата за национално освобождение - лидер на едно движение да пътува в самолет на врага. През 1975 г. този самолет дойде в Ангола да докара Савимби, а сега отиде в Зимбабве, за да транспортира Нкомо, а всички онези приятели на България, на Съветския съюз, всички те бяха избити. Това случайно ли е? Как да се обясни всичко това? Така че, другарю Живков, сега сте тук, ще трябва да разговаряме по тези въпроси. Изпратихме наши представители и в Съветския съюз, и в Куба, за да разговорят по нашата стратегия, каква да бъде тя, какви са нашите интереси, какви са интересите на империализма. Но по тези въпроси ние ще имаме възможност да разговаряме насаме.

2. В личния разговор с др.Т.Живков Самора Машел разви следните мисли:

От създаването на ЗАПУ, ФРЕЛИМО винаги е подкрепяло тази организация. От 1969 г. насам в нея постоянно избухват кризи. В резултат на една такава криза през 1972 г. се създава ЗАНУ. Според др.С.Машел, Патриотичният фронт не действава като такъв. Нкомо определено върви към предателство. Още преди освобождението на Мозамбик Машел на два пъти му е предлагал да създадат бази на ЗАПУ на освободените територии на Мозамбик и оттам да разгърнат военни действия в широк фронт, но Нкомо не е приемал. За разлика от него, Мугабе е приел и сега ЗАНУ има свои бази в Мозамбик.

- 8 -

Според др.Машел, силата, която действително се бори в Зимбабве, е ЗАНУ. Той каза: "Ние подкрепяме тези, които се борят". Ясно посочи, че Нкомо търси съглашателство с империализма и че това е предателство към освободителното движение в Африка.

Другарят Машел изрази известен упрек към нашите братски партии от социалистическата общност, че подкрепяме единствено Нкомо, че не установяваме контакти с тези, които действително се борят в Зимбабве, че по този начин инициативата минава в ръцете на империализма, който търси да се договори за компромисно решение с Нкомо.

- 9 -

III. МЕНГИСТУ ХАЙЛЕ МАРИАМ ЗА БОРБАТА НА НАРОДА
ЗИМБАБВЕ И ЗА ПОЛОЖЕНИЕТО В ПАТРИОТИЧНИЯ
ФРОНТ

1. На срещата на двете делегации Менгисту Хайле
Мариам заяви:

Именно на базата на принципа "разделяй и владей" и в желанието си да продължат съществуването на неокOLONIALната система, съвременните империалистически държави като САЩ, Англия, Франция, Западна Германия продължават със своите опити да потискат националноосвободителните движения в страни като Намибия, Зимбабве и в самата Южна Африка. Докато всички народи, цялото прогресивно човечество подкрепят исканията на народа на Намибия да бъде дадена властта на единствения законен представител на народа СУАПО, империалистическите сили използват някои слабости на някои ръководители, за да прокарат своите неокOLONIALни стратегически намерения. Така например те се опитват да откъснат залива от територията на Намибия, за да служи това на техните собствени интереси. В Зимбабве действуват по същия начин — прогресивните африкански страни и човечеството подкрепят Патриотичния фронт и отново империалистическата намеса — посредством марионетни ръководители, да задържат за по-дълго време правителството на Смит. По време на посещението на Смит във Вашингтон бяха извършени варварски нападения в Замбия, ново доказателство за събитията, ставащи там.

- 10 -

И тук, съвсем мимоходом, бих искал да кажа един друг момент – считаме, че е наш интернационален дълг да следим отблизо всички събития, ставащи в този район, всички възможни промени, които могат да настъпят в Зимбабве, събитията по така наречения граничен фронт. Мисля, че всички трябва да проявяваме особена бдителност относно намеренията да бъде разединен Патриотичният фронт. И тук считам, че е особено важно, пак повтарям, социалистическите страни да следим съвсем отблизо развитието на събитията. Имахме случаи да споделим това и с други другари, нееднократно сме споделяли и със съветските другари, особено внимание трябва да обръщаме на ръководството – това доколко прогресивно е то, на какви политически позиции е то. И тук по-конкретно – двете групи в Патриотичния фронт – начело с Нкомо и Мугабе. Ние следим много отблизо положението в Зимбабве, поддържаме връзки с ръководството на Патриотичния фронт, оказваме помощ в рамките на своите възможности. Това, което забелязваме напоследък, е, че Нкомо, посредством Замбия и Нигерия, поддържа връзки с някои британски управнически среди. Когато разискваме с двамата ръководители възможностите за обединяване на двете партии и двете армии в интерес на народа, реакцията на Нкомо е доста егоистична и даже реакционна. На нас ни се струва, че Нкомо не е активно ангажиран, няма особен личен жив интерес към общия успех на борбата, не е ангажиран изцяло в революционните действия там. По-скоро, на нас ни се струва, за него всичко това е въпрос на власт. Може и да греша, обаче останах с впечатление, че Нкомо се готви повече за борба срещу армията на Мугабе, отколкото срещу армията на Смит. Когато слушаме коментара,

- 11 -

съображенията на Мугабе относно положението, впечатлението е съвсем различно. Това не е само мое лично мнение, разисквали сме този въпрос с много другари, включително и с др.Кастро, когато беше тук, и той споделя моето мнение. Един доста неприятен факт е, че социалистическите страни не са отделили достатъчно внимание, за да подпомогнат Мугабе. Не бива да забравяме, че в Африканския юг не са единствено империалистите, които "погаждат номера". Тук са също така и китайците.

И, накрая, за да обобщя, другарю Живков, искам да кажа, че съвсем нямам пред вид да се изостави Нкомо и да се подпомага Мугабе или обратно, а да се даде такава помощ от страна на социалистическите страни, която да доведе до установяване на единството на Патриотичния фронт. Така че да не се окаже някой ден, че е твърде късно, че може би е трябвало да помагаме на Мугабе... Вашата помощ, на социалистическите страни, трябва да бъде насочена към обединяване, а не към разединяване на Патриотичния фронт. Също така мое лично мнение е, че др.Мугабе е един истински революционер и искрен борец за свобода. Другарят Мугабе за съжаление е попаднал под влиянието на Ниерере и Самора Машел по отношение на китайското ръководство, но трябва да ви кажа, че по време на конференцията за солидарност с народите на Африка и Азия той направи много категорична декларация по отношение на Китай.

Аз описах пред Вас моето мнение, оценка на положението в Африканския юг.

- 12 -

2. В личните разговори с др.Тодор Живков
Менгисту Хайле Мариам разви следните мисли:

В неофициалните си разговори др.Тодор Живков и др.М.Х.Мариам разискваха и положението в Зимбабве и състоянието в Патриотичния фронт. Думите на Менгисту Мариам изцяло потвърдиха изказванията на Р.Мугабе за срещите, които Нкомо напоследък е провел с традиционните вождове и американски представители. На въпроса на др.Живков за това кому би било по-редно да се окаже подкрепа, др.Менгисту категорично определи като реакционна линията на политика и поведение на Нкомо. Той изказа мнението, че Нкомо единствено се интересува от осъществяването на свои лични цели и амбиции за власт, че той се бори по-скоро срещу ЗАПУ, отколкото срещу Смит. Той счита, че не само е желателно, но и едва ли не е задължително да се откаже всякаква подкрепа на Нкомо и тя да бъде пренасочена към Мугабе и ЗАПУ. Той повторно определи Мугабе като искрен и истински революционер и потвърди думите му, че именно ЗАПУ и Мугабе са започнали въоръжената борба в Зимбабве.